

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Pf.II.20.099/2021/7. szám

A felperes:

(felperes neve) ((felperes címe).)

A felperes meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Bor Gyula ügyvéd (ügyvéd címe)

Az alperesek:

I. rendű alperes: (I. r. alperes neve) ((I. r. alperes címe).)

II. rendű alperes: (II. r. alperes neve) ((II. r. alperes címe))

I-II. rendű alperes meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Boldizsár Balázs Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Boldizsár Balázs ügyvéd; ügyvédi iroda címe.)

III. rendű alperes: (III. r. alperes neve) ((III. r. alperes címe))

IV. rendű alperes: (IV. r. alperes neve) ((cím).)

V. rendű alperes: (V. r. alperes neve) ((cím).)

VI. rendű alperes: (VI. r. alperes neve) Kormányhivatal ((cím).)

VI. rendű alperes meghatalmazott jogi képviselője: (jogtanácsos neve) jogtanácsos ((cím).)

VII. rendű alperes: (VII. r. alperes neve) Önkormányzata ((cím))

A per tárgya:

Élettársi vagyonközösség megosztása

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Kecskeméti Törvényszék, 4.P.20.606/2020/13., 20.

A fellebbezést benyújtó fél:

I.-II. rendű alperesek, 4.P.20.606/2020/15., 21.

K Ö Z B E N S Ő Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét helybenhagyja, a részítéletét hatályon kívül helyezi és ugyanezt a bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja.

A felperes és az I. és II. rendű alperesek a közbenső ítélettel kapcsolatos költségeiket maguk viselik.

Megállapítja, hogy a felperes részítélettel kapcsolatban felmerült fellebbezési eljárási költsége 100.000 (százezer) Ft, az I. és II. rendű alperes fellebbezési eljárási költsége 1.646.100 (egymillió-hatszáznegyvenhatezer-száz) Ft.

A feljegyzett csatlakozó fellebbezési eljárási illeték összege 1.472.160 (egymillió-négyszázhetvenkettőezer-százhatvan) Ft.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A tényállás

[1] A felperes és néhai (néhai neve) 1992. őszétől 2017. október 24-ig, a néhai haláláig élettársi kapcsolatban éltek. Az I. és II. rendű alperesek a néhai első házasságából származó gyermekei. A néhai és volt házastársa, a III. rendű alperes házasságát a bíróság 1991-ben bontotta fel.

[2] A felperes és a néhai a II. rendű alperes tulajdonában álló (település 1. neve)-i (tanyás ingatlan hrsz.-a) hrsz.-ú, (tanyás ingatlan címe) számú tanyás ingatlanban éltek. Kapcsolatuk kezdetekor mindketten a (település 1. neve)-i (V.) Mezőgazdasági Termelőszövetkezet dolgozói voltak, a néhai főagronómusként, a felperes irodai adminisztrátorként dolgozott. A szövetkezet megszűnését követően termőföld ingatlanokat szereztek, azon gazdálkodtak, növénytermesztéssel, állattartással foglalkoztak. A néhai az élettársi kapcsolat létesítését megelőzően is mezőgazdasági termeléssel foglalkozott, amelyet együttélésük alatt közösen folytattak, majd a szántóföldi növénytermesztésbe a család többi tagja is bekapcsolódott: így a néhai gyermekei, továbbá a felperes (felperes gyermeke) nevű, az élettársakkal közös háztartásban élő gyermeke is. A felperes is kivette részét a mezőgazdasági termelésből, emellett a nyári hónapokban (település 2. neve)n egyéni vállalkozóként lángossütőt üzemeltetett, míg a néhai húseladással is foglalkozott. A nyilvántartásba vett családi gazdálkodás tagja a felperes, a néhai, az I., II. rendű alperes, a felperes fia, és a néhai unokái voltak.

[3] (közjegyző neve) közjegyző (ügyszám). szám alatt 2014. augusztus 22. napján közokiratba foglalta néhai nyilatkozatát, amely szerint (felperes gyermeke)t, élettársa gyermekét az élettársi kapcsolat fennállása, azaz 1992-től közös háztartásban nevelik és gondoskodnak róla.

[4] A néhai 2017. október 24. napján elhunyt. A leltárelőadó által 2018. január 10. napján elkészített leltár szerint - amelynek valóságát a II. rendű alperes aláírásával tanúsította - az alábbi vagyontárgyak képezték a néhai tulajdonát: (település 3. neve)-i (...) hrsz.-ú, továbbá a (település 1. neve)-i (külterületi ingatlanok hrsz.-a). hrsz.-ú külterületi ingatlan. A hagyatéki leltárban felsorolásra kerültek a hagyatékhhoz tartozó ingóságok, gépjárművek, gépek, termények, készpénzmegtakarítás is. A hagyatékhhoz tartozott továbbá 150 db különböző ivarú

és életkorú magyar tarka sharolin holstein-fríz fajtájú szarvasmarha is. (közjegyző neve) közjegyző az (jegyzőkönyv száma). számú jegyzőkönyvben további hagyatéki vagyonként leltározta a néhai 27 978 575 Ft bankszámlája egészét, az 1 961 834.- Ft bankszámla egészét, 1 542 957 db, 1 584 197 Ft értékű értékpapírt, 6 100 434 db 9 998 294 Ft értékű értékpapírt, továbbá mezőgazdasági vagyoni értékű jog támogatási jogosultság összegeként 188 090 Ft-ot. A közjegyző a hagyatéki eljárásban megállapította, hogy az örökhagyó után végintézkedés nem maradt, a néhai törvényes örökösei a gyermekei, az I., II. rendű alperesek, akik fejenként egyenlő részben jogosultak az öröklésre.

A felperes keresete, az alperesek ellenkérelme

[5] A felperes módosított keresetében a néhaival fennállott élettársi kapcsolata alatt szerzett élettársi közös vagyon megosztását kérte. Állította, hogy a néhaival 1990. novemberétől annak haláláig vagyonközösséget is magában foglaló élettársi kapcsolatban élt, a szerzésben való közreműködésük aránya egyenlő volt. Közös vagyonként kérte számba venni és megosztani a (település 1. neve), külterület (külterületi ingatlanok hrsz.-a) szám alatti ingatlanokat és a hagyatéki leltárban felsorolt ingóságokat, készpénzvagyont, megtakarítást. Mindezeket túl közös vagyonként kért megosztani 2 db Simson Star motorkerékpárt, 100 mázsa szervesztrágyát, 50 m³ fűtőanyagot, száraz akác tűzifát, 1000 kg-os tartályos PB gázpalackot. Az általa elkészített vagyonmérlegben feltüntette a tulajdonába adni kért vagyontárgyakat. Állította, hogy a (település 1. neve), (tanyás ingatlan címe) számú tanyás ingatlanon 1992-től a néhaival közösen jelentős értéknövelő beruházásokat végeztek, és igényt tartott a rá eső rész megtérítésére. Utóbb a vagyonmérlegbe beállított egy gázhegesztő apparátot szállítókocsival, tartályokkal, nyomásmérővel és tartozékokkal, amelyeket ugyancsak élettársi közös vagyonként kért megosztani. A (település 1. neve)-i (külterületi ingatlan hrsz.-a). hrsz.-ú ingatlant illetően állította, hogy annak 80585/84695 részliletsége az élettársi közös vagyont képezi, így ezen hányad 50 %-át kérte a javára figyelembe venni. A szövetkezeti tagi részarány kiadás jogcímén szerzett ingatlanok kapcsán előadta, azok nem a néhainak a földbeviteli kötelezettség során keletkezett tagi részarányai voltak, hanem azokat adásvétel útján szerezte, amelyek ellenértékét az élettársi közös vagyonból fedezték, ezért az érintett ingatlanok - bár a néhai nevére kerültek az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzésre - közös vagyont képeznek. Valamennyi, általa a vagyonmérlegben felsorolt ingatlant, ingóságot, vagyoni értékű jogosultságot a néhaival egyenlő arányú közös tulajdonának tekintette és utalt arra, hogy a hagyatéki eljárás nem keletkeztetett tulajdonjogot, tulajdonszerzést az élettársi vagyonközösség jogcíme alapozza meg. Az általa közösnek tekintett vagyon egészének megosztását kérte, részben a vagyontárgyak természetbeni kiadásával, részben értékiegyenlítés megfizetése útján.

[6] Az I., II. rendű alperesek ellenkérelmükben nem vitatták, hogy a felperes a néhaival élettársi életközösségben élt, és azt sem, hogy a közjegyzői okirat tanúsága szerint az élettársi kapcsolat 1992. évben kezdődött, azonban annak kezdő időpontját 1993. év elejére tették. A néhai és a felperes szerzésben való közreműködésének arányát 20-80 %-ban kérték megállapítani a néhaira kedvezőbben. Állították, hogy az életközösség kezdetekor édesapjuknak jelentős különvagyona volt, az együttélés alatt a néhai a gazdaságban nagyobb arányú munkát végzett, ami a javára vehető figyelembe. A néhai különvagyonként kérték figyelembe venni a (település 1. neve), külterület (hrs.-ok). hrsz. alatti ingatlanokat, a (település 1. neve), külterület (külterületi ingatlan hrsz.-a). hrsz. alatti ingatlan 59315/84695 tulajdoni hányadát, a (település 1. neve), külterület (hrs.-ok) számú ingatlanokat, részletezték azok megszerzésének módját, időpontját. Állították, a néhai 1989. és 1992. között megszerzett jövedelme lényegesen meghaladta a felperes jövedelmét, 1993. és 1996. között a

néhai kizárólag a saját korábbi bevételeiből, megtakarításaiból, magasabb jövedelméből tudott vagyontárgyakat vásárolni, illetve beruházásokat végezni. Kérték annak megállapítását, hogy az örökhatyó nevén levő (bankszámlaszám) számú (O.) lakossági bankszámla egyenlegéből 2 799 960 Ft, mint a néhai különvagyona nem tartozik az élettársi közös vagyonhoz, továbbá különvagyont képezi a hússzállításból származó 2 534 317 Ft és a részére 2017. januárjában kifizetett 28 384 268 Ft összegű kártérítés. Kérték a vagyonmérlegbe felvenni a felperes és a néhai egyenlő arányú közös tulajdonként bejegyzett (település 1. neve), külterület (hrsz.-ok). hrsz. alatti ingatlanokat.

[7] Állították, hogy a néhai halálát megelőzően értékesített, a különvagyont képező (település 2. neve) (..). hrsz. alatti ingatlan vételárából 5 000 000 Ft a felperes birtokába került, azt megtéríteni tartozik. Kérték a vagyonmérlegbe beállítani további 7 500 000 Ft készpénzt. A (település 1. neve), külterület (.....). hrsz.-ú ingatlan az örökhatyó különvagyona a (település 1. neve), külterület (külterületi ingatlan hrsz.-a). hrsz.-ú ingatlan 8180/84695 tulajdoni hányadára elcserélt birtokösszevonási célú önkéntes földcsere jogcímén, s amelynek célja az örökhatyó nevén lévő termőföldtulajdon mértékének csökkentése volt. A (.....). hrsz.-ú ingatlan 10503/11875 tulajdoni hányada a közös vagyonból kivonásra került, ezért ennek kapcsán a felperes terhére 20 815 966 Ft számolandó el. A felperes 1995. szeptemberében megvásárolta a (település 1. neve), belterület (belterületi ingatlan 1. hrsz.-a). hrsz. alatti ingatlant, e tekintetben a felperest kérték kötelezni a vételár 80 %-ának megtérítésére. Élettársi közös vagyonként kérték felvenni a vagyonmérlegbe a (település 1. neve), belterület (belterületi ingatlan 2. hrsz.-a) hrsz. alatti (belterületi ingatlan 2. címe) számú ingatlan 2/6 tulajdoni hányadát, mert azt a felperes 1998. áprilisában, az élettársi kapcsolat alatt szerezte. Az I. rendű alperes tulajdonában álló (település 1. neve), külterület (tanyás ingatlan hrsz.-a) hrsz.-ú tanya tekintetében előadták, azt a néhai és volt házastársa 1988-ban vásárolták az I. rendű alperesnek, vitatták a felperes beruházásokkal kapcsolatos ráépítés jogcímére alapított igényét.

[8] A III. rendű alperes a perben joghatályos nyilatkozatot nem tett. A VI. rendű alperes kérte a perből való elbocsátását, mert a (.....) hrsz. alatti ingatlanra bejegyzett földmérési jelek elhelyezését biztosító használati joga az ingatlanhoz és nem a tulajdonos személyéhez kötődik, emiatt a perben állása szükségtelen.

Az elsőfokú bíróság ítélete

[9] Az elsőfokú bíróság kiegészített közbenső- és részítéletében megállapította, hogy a felperes és néhai (néhai neve) 1992. év őszétől kezdődően a néhai haláláig, 2017. október 24. napjáig élettársi életközösségben éltek.

Megállapította, hogy a felperes

-a (település 1. neve)-i külterületi (....)1.

-a (település 1. neve)-i külterületi (.....)

-a (település 1. neve)-i külterületi (.....)

-a (település 1. neve)-i külterületi (.....)

-a (település 1. neve)-i külterületi (.....)

-a (település 1. neve)-i külterületi (....)

-a (település 1. neve)-i külterületi (.....)

-a (település 1. neve)-i külterületi (.....) helyrajzi számú ingatlanok 1/2-ed tulajdoni hányadát,

-a (település 1. neve)-i külterületi (külterületi ingatlan hrsz.-a). helyrajzi számú ingatlan 25380/84695-öd tulajdoni hányadának 1/2-ed részét;

- továbbá az alábbi vagyontárgyak $\frac{1}{2}$ -ed tulajdoni hányadát élettársi közös szerzés címén szerezte meg:

- (....) forgalmi rendszámú egyedi gyártmányú lassú jármű,
 - (....) forgalmi rendszámú BSS PV 16 12 pótkocsi,
 - (....) forgalmi rendszámú Belarus MTZ 550,
 - (....) forgalmi rendszámú Belarus MTZ 820,
 - (.....)1 forgalmi rendszámú Belarus 892 típusú MTZ,
 - (.....) forgalmi rendszámú LADA Níva 1700-as,
 - (..) forgalmi rendszámú LADA Níva 1690-es,
 - (...) forgalmi rendszámú JAWA 350634 motorkerékpár,
 - 1 db háromkerekű piros színű buckajáró (quad),
 - (....) forgalmi rendszámú egyedi áruszállító,
 - HEASTON körbálázó,
 - McHale 660 körbálázó,
 - Kupina önjáró kistrakódó trágyavillával,
 - szalagfűrészgép,
 - háromfejes IH eke,
 - kombinátor felfüggesztett,
 - tárcsa (kicsi) felfüggesztett,
 - tárcsa (nagy) vontatott,
 - E-301 kék színű asztalos kaszálógép,
 - 2 db trágyavilla,
 - műtrágyaszóró függesztett,
 - rendsodró Innvertor Z 277/2-2 db.
 - Pronar ZKP 350 egyrotoros rendelkező,
 - 2 db. kétdobos fűkasza,
 - siló kiosztógép,
 - Trac-Lift 220 SLX típusú homlokrakodó,
 - régebbi homlokrakodó MTZ-re,
 - 2 db lakókocsi,
 - 400 db körbálás, saját termésű fűszéna,
 - 52 db vásárolt fűszéna, körbálás,
 - 238 darab lucerna széna.
 - 17 db körbálás árpaszalma,
 - 40 db körbálás borsószalma,
 - 1020 db gabonaszalma, körbálás,
 - 540 db kukoricaszár,
 - silótakarmány betárol (q) 15.680, továbbá
 - 27.978.575 (Huszonhétmillió-kilencszázhetvennyolcezer-ötszázhetvenöt) forint lakossági bankszámla,
 - 7.500.000 (Hétmillió-ötszázezer) forint készpénz,
 - 1.691.834 (Egymillió-hatszázkilencvenegyezer-nyolcszázharmincnégy) forint bankszámla,
 - 1.542.957 db értékpapír 1.584.197 (Egymillió-ötszáznyolcvannégyezer-egyszázkilencvenhét) forint,
 - 6.100.434 db értékpapír 9.998.294 Ft (Kilencmillió-kilencszázkilencvennyolcezer-kettőszázkilencvennégy) értékben értékpapírszámlán.
- Az (....) forgalmi rendszámú,
- az (...). forgalmi rendszámú pótkocsik és

a vagyoni értékű jogok, támogatási jogosultságok és összegek címén 188.090 Ft 1/2 tulajdoni hányada.

[10] Az elsőfokú bíróság eljárásának e szakaszában azt vizsgálta, hogy a felperes és a néhai milyen időtartamban éltek élettársi életközösségben, az élettársi közös vagyon megszerzéséhez milyen arányban járultak hozzá, illetve mely vagyontárgyak tartoztak a vagyonközösséghez. Az élettársi kapcsolat kezdő időpontja meghatározását illetően értékelte a néhai 2014. augusztus 22. napján tett és közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatát, amely az élettársi kapcsolat kezdő időpontját 1992. évre tette. Figyelemmel volt arra is, hogy a néhai korábbi házasságának felbontása iránt 1991. évben folyt eljárás. (tanú 1. neve) tanúvallomása szerint a néhai 1992. nyarán még a volt házastársával fennálló kapcsolatát kívánta rendezni oly módon, hogy a tanyás ingatlanba vele együtt kívánt költözni, (tanú 2. neve) tanúvallomása szerint 1992. ősze előtt a felperes még nem lakott a tanyás ingatlanban. Ezt megerősítette (tanú 3. neve) tanúvallomásában, aki szomszédként 1992. novemberétől tapasztalta a felperes jelenlétét a tanyában. (tanúk neve) tanúvallomása e körben nem volt értékelhető, az élettársi kapcsolat kezdő időpontját illetően egymásnak ellentmondtak, emellett ellentétesek voltak az 1992. őszi időpontot igazoló nyilatkozatokkal, ezért azokat a tényállás megállapítása során figyelmen kívül hagyta. Súlyozottan vette figyelembe a néhai közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatát és megállapította, hogy a felperes és a néhai vagyonközösséget és közös együttlakást is megvalósító élettársi kapcsolatának kezdete 1992. év őszére tehető.

[11] A szerzési arányokat illetően kiemelte, az I-II. rendű alpereseket terhelte annak bizonyítása, hogy a néhai szerzésben való közreműködésének aránya 80 %-ot tett ki, amit a peradatok alapján nem igazolt. Az élettársi életközösség létesítését megelőző időszakra vonatkozó jövedelem adatok nem teljeskörűek, és miután a néhai bankszámlával nem rendelkezett, sem az eseti, sem a rendszeres jövedelmek, illetve azok felhasználása nem bizonyítható. A jövedelemigazolásokból nem volt megállapítható, hogy a néhai bevételei jelentősen meghaladták a felperesét. Azt ugyanakkor tényként rögzítette, hogy mind a felperes, mind a néhai egyaránt kivette részét az állattartásból és növénytermesztési munkálatokból, ezen felül a felperes vezette a háztartást és időszakosan lángossütőt is üzemeltetett, míg a néhai szervezte és vezette a gazdaságot, amely mellett húseladással is foglalkozott. Nem vette figyelembe a néhai javára az 1993-ban értékesített (település 2. neve)-i és (település 1. neve)-i ingatlanok vételárát, mert az I., és II. rendű alperes nem bizonyította, hogy azokat a néhai később mire fordította, a vagyonszaporulat tekintetében pedig nem vette figyelembe a (település 1. neve), külterület (.....) hrsz. alatti, a néhai különvagyont képező ingatlan 310.000 Ft-os értékét, mert az a hagyatéki leltár részét képezte, tehát azt az örökhagyó életében nem értékesítette. Emellett az örökhagyó által szerzett üzletrészek vagyoni értékűként nem vehetők figyelembe, mert mikénti felhasználásukat az I-II. rendű alperesek nem bizonyították. A (település 1. neve), (külterületi ingatlan hrsz.-a). hrsz. alatti ingatlan kapcsán nem volt vitatott, hogy az a néhai különvagyona 4110/84695 tulajdoni hányadban, így annak értéke a szerzési arány tekintetében közömbös. Az I., II. rendű alperesek a perben nem bizonyították a néhai vagyonszerzésben való nagyobb közreműködését, ezért azt a felperessel azonosnak, azaz 50-50 % arányúnak tekintette.

[12] Az egyes vagyontárgyakat illetően a peres felek kölcsönös elismerése alapján megállapította, hogy a (település 3. neve)-i 748 hrsz.-ú, a (település 1. neve), külterület (.....) hrsz.-ú ingatlan a néhai különvagyont képezte, míg a felperes és az örökhagyó közös vagyonához tartozott a (település 1. neve)-i (külterületi ingatlan hrsz.-a) és (külterületi ingatlan hrsz.-a). hrsz. alatti ingatlan 25380/84695 tulajdoni hányada, továbbá a). hrsz. alatti ingatlanok is. A néhai különvagyona és ezáltal a vagyonmérlegből mellőzte a (település 1. neve), külterület (....) hrsz. alatti ingatlant, amelyet az örökhagyó 2000. májusában szerzett. Az I., II. rendű alperesek által csatolt, 1992. október 12-én kelt csereszerződés rendelkezése

szerint a termelőszövetkezeti külön lapon a néhai nyilvántartott részarányát 3082 m²-rel csere folytán csökkentették, ugyanakkor a földhivatali kérelem és határozat szerint 1992. október 22-én földcsere címén jegyezték be javára a (...) hrsz.-ú 3082 m² nagyságú szántó művelési ágú területet, míg az 1992. szeptember 25-én kelt 4554/1992. számú határozat rendelkezett e szántó terület lejegyzéséről és visszajegyzéséről, amely igazolta a néhai jogszerzését.

[13] Az I-II. rendű alperesek hivatkozásával szemben közös vagyon a (település 1. neve), külterület (.....) hrsz. alatti ingatlan, mert ennek tulajdonjogát a néhai a 2006. március 6. napján kelt csereszerződéssel szerezte meg, ellenszolgáltatásként a (..) hrsz. alatti ingatlant biztosítva. A (..) hrsz.-ú ingatlan tulajdonjogát a néhai 2006. január 27-én szerezte meg, az élettársi életközösség tartalma alatt, ezért az nem a különvagyon.

[14] A néhai különvagyonaként vette figyelembe, ezáltal a vagyonmérlegből mellőzte a (település 1. neve), külterület (külterületi ingatlanok hrsz.-a) hrsz. alatti ingatlanokat, amelyek tulajdonjogát a néhai a (V.) Mezőgazdasági Termelőszövetkezettől részarány kiadás jogcímén 1995-ben szerzett. E jogszerzések a néhai termelőszövetkezeti tagságához kötődtek, ezért a felperesnek kellett bizonyítania, hogy az ingatlan-nyilvántartási adatokkal szemben közös vagyoni ráfordítással közösen szereztek meg az ingatlanok tulajdonjogát, amelyre bizonyítást nem ajánlott fel.

[15] A (település 1. neve), (külterületi ingatlan hrsz.-a). hrsz. alatti ingatlan 50025/84695 tulajdoni hányadát a néhai 1996. július 30-án részarány kiadás jogcímén szerezte. Tulajdonjoga 2008. december 3-án törlésre került, majd 4110/84695 tulajdoni hányadra csere jogcímén a néhai tulajdonjoga bejegyzésre került, amelynek különvagyoni jellegét a felperes nem vitatta. Adásvétel jogcímén 2000. március 20-án 14510/84695, majd 2008. november 10-én további 10870/84695 tulajdoni hányad került a néhai tulajdonába, amelyekből az I. és II. rendű alperes 25380/84695 részben ismerték el azok élettársi közös vagyoni jellegét, a további tulajdoni hányadokat a néhai különvagyonának tekintették. Miután a néhai e területet részarány kiadás jogcímén szerezte és a felperes a közös vagyoni ráfordítást sikerrel nem bizonyította, ezért az I., II. rendű alperesek elismerésével nem érintett tulajdoni hányadot a néhai különvagyonának minősítette.

[16] A közös vagyonból mellőzte a (település 1. neve), külterület (...). hrsz. alatti, a néhai nevére 2003. december 15. napján bejegyzett ingatlant, mert az a (...) hrsz. alatti ingatlan megosztásából keletkezett, amit a néhai az 1996. június 4-én kelt, a (Sz.) Földkiadó Bizottság által 24/95/1996. számon kiállított okirata alapján részaránytulajdon kiadásaként szerzett. A felperes ettől eltérő visszerthes jogcímen történő tulajdonszerzést nem igazolt, ezért a 1981/42. hrsz. alatti ingatlan a néhai különvagyon.

[17] Alaptalannak ítélte a felperes igényét a (település 1. neve), (...) hrsz. alatti ingatlanra, amelynek tulajdonjogát a néhai 2006. január 27-én szerezte, a bejegyzésben (bejegyzés száma) megjegyzés szerepelt. A fenti ingatlan a (...) hrsz. alatti ingatlan megosztásából keletkezett, amelynek tulajdonosa 2003. június 23-tól a néhai volt. E tulajdoni lap ugyancsak visszautalt a (bejegyzés száma) bejegyzésre, és utalt a külön lapon csereként feltüntetett 13823. tulajdoni lapszámra. A felperes a cserélt ingatlan tekintetében nem bizonyította, hogy a néhai tulajdonát képező ingatlan elődjéül szolgáló csereingatlan az életközösség alatt a néhai visszerthesen szerezte, ezért az közös vagyonként nem volt figyelembe vehető.

[18] Az ingóságok közül a vagyonmérlegből mellőzte a 23. tétel alatti (...) forgalmi rendszámú gépjárművet, mert annak tulajdonosa az (I.) Autó Kft., továbbá a 2 db Simson motorkerékpárt, mert azok hagyatéki leltározására nem került sor, ezért azokra a döntés nem terjedhetett ki. A további vagyontárgyakat illetően értékvita volt a peres felek között, ami a tulajdonjog megállapításának nem akadálya, ezért megállapította, hogy a felsorolt ingóságok és megtakarítások 1/2 része élettársi közszerzés jogcímén a felperest illeti. A hagyatéki ügyintéző leltárba vette a körbálás széna, szalma, kukorica és silótakarmány mennyiségét, a

leltározás a II. rendű alperes jelenlétében és bejelentése alapján történt, az abban foglaltakat a II. rendű alperes aláírásával megerősítette, ezért azt az okirat tartalmának megfelelően fogadta el.

[19] A szarvasmarha állományt illetően a felek utóbb egyező nyilatkozatot tettek, a felperes a 33 db szaporulatra vonatkozóan tulajdoni igényt nem érvényesített és hozzájárult ahhoz, hogy a hagyaték a 150 egyed tekintetében az I., II. rendű alperesnek átadásra kerüljön, ezért azok tulajdonjogáról döntenie nem kellett.

A fellebbezés, csatlakozó fellebbezés, fellebbezési ellenkérelem

[20] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az I. és II. rendű alperes fellebbezéssel, a felperes csatlakozó fellebbezéssel élt. Az I., II. rendű alperesek fellebbezésükben az elsőfokú bíróság ítéletét oly módon kérték megváltoztatni, hogy a szerzési arányokat - a (település 1. neve), külterület (.....) hrsz. alatti ingatlan 1/1 tulajdoni hányada és a (bankszámlaszám) számú (O.) lakossági bankszámla kivételével - 20-80 %-ban kérték megállapítani a néhaira nézve kedvezőbben. A fentebb jelölt (O.) lakossági bankszámla egyenlegéből 525 000 Ft-ot az örökhagyó különvagyónaként kérték figyelembe venni, a fennmaradó 27 453 575 Ft-ot a fenti arányban kérték megosztani. A (település 1. neve), külterület (.....) hrsz. alatti ingatlan 1/1 tulajdoni hányada tekintetében az örökhagyó tulajdonjogát kérték megállapítani, és a vagyonmérlegből mellőzni. Kérték annak megállapítását, hogy a hagyatéki leltárba felvett (település 1. neve), (külterületi ingatlanok hrsz.-a) számú ingatlan 1/2 része, a (település 1. neve), külterület (.....). hrsz. alatti ingatlan 1372/11875 tulajdoni hányada az örökhagyó különvagyona. Kérték megállapítani, hogy a hagyatéki leltárban 40. sorszám alatt rögzített 5 000 000 Ft 80 %-a élettársi vagyonszövetség jogcímén a néhairt illeti. Érvelésük szerint a szerzési arányokat illetően az elsőfokú bíróság mérlegelési tevékenysége hiányos, a Ptk. 578/G. §-t jogszabálysértően alkalmazta, lényeges bizonyítékokat figyelmen kívül hagyott, álláspontját nem indokolta teljeskörűen, ezért a tényállás is hiányos. Az örökhagyó lakóhelyén 2018. február 2. napján H/96/2018. számon felvett helyszíni ingóleltárt a peres felek kiegészítették (Wolkswagen Caddy, 7.500.000 Ft készpénz, 5.000.000 Ft bankbetét), emellett a hagyatéki eljárásban készült 15. sz. jegyzőkönyv tartalmazza a peres felek által a hagyatékba felvenni kért vagyontárgyakat is. A hagyatéki leltárban XL. sorszám alatt szerepel az 5 000 000 Ft összegű, a felperes bankszámlájával szembeni követelés, ami az örökhagyó (település 2. neve)i ingatlanának eladásából származik és javarészt közös vagyon, amely tétel a valóságnak megfelelően került rögzítésre. Ezzel szemben a (település 1. neve), külterület (.....). hrsz.-ú ingatlan 1372/11875 tulajdoni hányadát illetően annak közös, vagy különvagyoni jellege nem került megállapításra, azt a néhair szövetségi részarány kiadás jogcímén szerezte, ezért az a különvagyona, arról az elsőfokú bíróságnak rendelkeznie kellett volna. Ezen felül a hagyatéki leltárban szereplő (település 1. neve), külterület (külterületi ingatlanok hrsz.-a). hrsz.-ú ingatlanokra sem tartalmaz rendelkezést az elsőfokú ítélet. A fenti ingatlanok az örökhagyó és a felperes egyenlő arányú közös tulajdonaként vannak nyilvántartva, ezekre az elsőfokú bíróság a szerzési arányokat nem határozta meg és nem rendelkezett a tulajdonjog ennek megfelelő bejegyzéséről sem.

[21] Iratellenesen és jogszabálysértően állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a (település 1. neve), külterület (.....) hrsz.-ú ingatlan az élettársak egyenlő arányú közös tulajdona, szemben az elsőfokú eljárás során csatolt bizonyítékaikkal, amelyek a néhair 1/1 arányú tulajdonszerzését igazolják. Az örökhagyó 1992. augusztusában a (V.) Mgtstól a 33/688. sz. termelőszövetkezeti külön lap szerint részaránycsere jogcímén megszerezte a (település 1. neve), külterület (..) hrsz. alatti ingatlant, amelyet a 2006. március 6. napján kelt

csereszerződéssel elcserélt a (település 1. neve), külterület (.....) hrsz.-ú ingatlanra, ezért a szerzés időpontjára és körülményeire tekintettel az ingatlan a néhai különvagyont képezi.

[22] A hagyatéki leltárban XLII. sorszám alatt rögzített (O.) lakossági bankszámla egyenlegéből 525 000 Ft a néhai különvagyont képezi, ezért azzal kapcsolatban a felperesnek megalapozott igénye nem lehet.

[23] Az elsőfokú bíróság a szerzési arány megállapításakor figyelmen kívül hagyta, hogy a felperes az élettársi kapcsolat létesítésekor vagyonnal, megtakarítással nem rendelkezett, és nem bizonyította a későbbi jövedelemszerzést sem, ezzel szemben az örökhagyó már az életközösség létesítését megelőzően is rendelkezett termőföldekkel, növénytermesztéssel, állattartással foglalkozott és különvagyoni vagyontárgyai is voltak. A felperes saját jövedelmét kizárólag a 2020. október 6. napján benyújtott előkészítő iratában részletezte, azt csak az elsőfokú ítélet kihirdetését követően ismerhették meg, emiatt annak tartalmát nem lehetett figyelembe venni. Az elsőfokú bíróság ítélete nem tartalmaz indokolást arra, hogyan értékelte az örökhagyó okiratokkal bizonyított jelentős különvagyont, jövedelmeit és a földalapú támogatásokat a szerzési arány megállapítása során. Eseti döntésekre hivatkozással kiemelték, az élettársak egyenlőnek tekintendő szerzési arányára vonatkozó Ptk.-beli rendelkezés nem törvényi vélelem, az csupán kisegítő szabályként alkalmazható olyan esetben, amikor a bizonyítékok mérlegelésével sem állapítható meg a szerzésben való tényleges közreműködés. A mérlegelés során nem szükséges a tételes bizonyítás, a szerzési arány közvetett bizonyítékok alapján, vagy a teljes bizonyítatlanság mérlegelésével jogszerűen meghatározható. Az elsőfokú bíróság mérlegelési tevékenysége a jogszabályi követelményeknek nem felel meg, e tekintetben indokolási kötelezettségét sem teljesítette, álláspontja jogszabálysértő. Súlyozottan kérték figyelembe venni, hogy a néhai jövedelme lényegesen meghaladta a felperes bizonyított jövedelmét, emellett a növénytermesztési, állattartási munkálatokból is nagyobb részben vette ki a részét, ő végezte a gazdaság szervezését, irányítását, a könyvelési-, támogatás igénylési feladatokat, minden szakértelmet nem igénylő fizikai munkát, amelyben a gyermekei is részt vettek. A felperes kizárólag a háztartást vezette és a gazdaságban segédmunkákat végzett. Állították, az élettársi kapcsolat létesítésekor a néhai már 2 010 408 Ft értékben rendelkezett különvagyonnal és részletezték azokat. Az 1988-1994. közötti időszakban az örökhagyó összes jövedelmét 3 388 334 Ft-ra, a felperesét 737 122 Ft-ra tették, ami alapján 80-20 %-os szerzési arány határozható meg a néhaira kedvezőbben. Megismételték az elsőfokú eljárásban kifejtett álláspontjukat, hogy a néhai mely ingatlanok kizárólagos tulajdonával rendelkezett, azoknak mi volt a forrása, mely időpontokban és milyen részaránytulajdont szerzett, utaltak az azokat alátámasztó okiratokra. Az örökhagyó 1992-93-ban összesen 75 ha 9042m² területű, 443,35 AK értékű, ezen felül a (V.) MgtSz. 40. számú földalapjából további 351,8 AK termőföld kiadására jogosító részaránytulajdont szerzett meg. Ezen felül a (település 1. neve), 33/688. számú termelőszövetkezeti tulajdoni külön lap adatai szerint 1993. március 23-ig mindösszesen 549,56 AK értékű termőföld kiadására jogosító részaránytulajdont szerzett. Az örökhagyó különvagyona a termőföldekhez kapcsolódó jelentős európai uniós földalapú támogatás is, és nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a hússzállításból a néhainak - a felperes közreműködése nélkül - 2001. január 5. és április 8. között 2 534 317 Ft összegű jövedelme keletkezett. Részletesen felsorolták a néhai általuk bizonyítottnak ítélt, az élettársi kapcsolat fennállása alatti jogügyleteiből származó különvagyoni jövedelmeket. Ugyancsak az örökhagyó különvagyonaként kérték figyelembe venni a részére kártérítés, perköltség és kamat jogcímén kifizetett 28 384 268 Ft-ot, miután annak megszerzésében kizárólag az örökhagyó működött közre.

[24] A felperes csatlakozó fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával annak megállapítását kérte, hogy az élettársi kapcsolat kezdő időpontja 1990. november 1.

napja, legkésőbb 1991. március 15-e. Kérte az alábbi ingatlanok tekintetében 1/2 arányú tulajdonjoga megállapítását: (település 1. neve) (...), (...), (külterületi ingatlan hrsz.-a), (.....), (...), (külterületi ingatlanok hrsz.-a) hrsz., illetve a (külterületi ingatlan hrsz.-a). hrsz alatti ingatlan további 55205/84965-öd része, valamint a (.....). hrsz-ú ingatlan 1372/11875-öd része tekintetében. Kérte annak megállapítását is, hogy a 23., 27., 56., 57., 58. 71. tétel alatti ingóságok 1/2 részének tulajdonjogát megszerezte. Kötelmi igényként kérte a javára elszámolni a 150 db szarvasmarha és a 33 db szaporulat értékét, amit 18 millió forintba tett. Téves az életközösség kezdő időpontjának megállapítása, mert a közjegyzői okirat csak egy bizonyíték, emellett a néhai bontóperben tett nyilatkozata sem vehető figyelembe, az, hogy nem él élettársi kapcsolatban. Sérelmezte (felperes gyermeke) és az általa meghallgatni kért tanúk, így (tanúk neve) vallomásának mellőzését. Fenntartotta az élettársi kapcsolat kezdő időpontja tekintetében tett előadását. Elfogadta az elsőfokú bíróság megállapítását a szerzési arányokat illetően, azt azonban vitatta, hogy tagi részarány kiadás jogcímén a vitatott ingatlanokon kizárólag a néhai szerzett tulajdonjogot. Az okiratok szerint az ingatlanok megszerzésére az élettársi kapcsolat tartama alatt került sor, a vételár fedezetéül minden esetben az élettársi közös vagyon szolgált. Mindezt alátámasztják a földhivatali iratok és a termelőszövetkezeti külön lapok. Az I-II. rendű alperesek által többször hivatkozott 33/668. földhivatali tulajdoni lap tartalma szerint a tulajdoni külön lapot a földhivatal 1992. 04. 24. napján vétel bejegyzésével nyitotta meg, majd a későbbi bejegyzések szerint a tagi részarányokat a néhai vétel jogcímén szerezte, ezért az közös vagyont. Az 1995. augusztus 30. napjára keltezett és a (Sz.) Szövetkezet Földkiadó Bizottsága által hozott határozaton feltüntetésre került saját földként a 33/688:108,26 AK., a néhai ugyanis sajátjaként ezzel rendelkezett, míg vásárlás útján került a tulajdonába 525,34 AK. értékű földterület, ami az élettársi közös vagyon része. Ugyanígy minősül a csereként szerzett tagi részarány is, mert ez ugyancsak visszerhes jogügylet volt.

[25] Kifogásolta, hogy a (...). forgalmi rendszámú mezőgazdasági erőgépet az elsőfokú bíróság annak ellenére sem tekintette közös vagyonnak, hogy az ellenértékét a néhai halálakor az Autó (I.) Kft.-nek - amelynek nagyobb részben a II. rendű alperes a tulajdonosa - kifizették, ezért annak tulajdonjogát még a néhai életében megszerezték.

[26] Állította, az I., II. rendű alperes által hivatkozott 5 000 000 Ft készpénz 1/2 része vagyonszövetség jogcímén őt illette, a további 1/2 részét a néhai neki ajándékozta, ezért az közös vagyonszövetségként nem vehető figyelembe. A pénzt otthon tartották, közösen kezelték, közös célokra fordították, ezért a néhai halálakor már csak azzal a pénzzel rendelkezett, amelynek létét az I., II. rendű alperesekkel a hagyatéki eljárás során közölt.

[27] Azt nem vitatta, hogy a szarvasmarhákat illetően a tulajdoni igényétől elállt azzal, hogy az állatállomány értékének 1/2 részével az I., II. rendű alperes felé elszámolni tartozik, ami a 150 felnőtt szarvasmarha és a 33 db szaporulat értékének a fele, amit hagyatéki tartozásként kell figyelembe venni.

[28] A felperes fellebbezési ellenkérelme a fellebbezéssel érintett elsőfokú ítéleti rendelkezések helybenhagyására és az elsőfokú ítélet csatlakozó fellebbezés szerinti megváltoztatására irányult.

Az ítéltábla döntésének indokai

[29] A fellebbezés és a csatlakozó fellebbezések annyiban megalapozottak, hogy a kiegészített részítélettel elbírált igények tekintetében a rendelkezésre álló peradatok alapján végleges döntés nem hozható, e körben indokolt az elsőfokú eljárás megismétlése, további

bizonyítási eljárás lefolytatása és ennek eredményeként újabb határozat hozatala az alábbiak szerint.

[30] A per tárgya a felperes és az I., II. rendű alperesek jogelődje, (néhai neve) élettársi életközössége alatt szerzett közös vagyon megosztása. Az elsőfokú bíróság az életközösség fennállása, annak kezdő és befejező időpontja, továbbá a szerzésben való közreműködés aránya tekintetében – a jogalap körében - közbenső ítéletet hozott, míg az örökhagyó halála időpontjában meglévő vagyon tekintetében - utóbb kiegészített - részítélettel döntött, megállapítva, hogy mely közös vagyoni vagyontárgyakon szerzett a felperes 1/2 arányban tulajdonjogot. Az elsőfokú bíróság az életközösség létesítésének időpontját 1992. őszére tette azzal, hogy a felperes és (néhai neve) a néhai haláláig, 2017. október 24-ig éltek élettársi életközösségben, ennek időtartama alatt a szerzésben való közreműködésüket azonos arányúnak, azaz 50-50 %-os mértékűnek tekintette. A fellebbezés és a csatlakozó fellebbezés egyaránt támadta a közbenső ítéleti rendelkezéseket, amely jogorvoslati kérelmek elbírálhatók voltak, ezzel szemben a részítéleti rendelkezések érdemi felülbírálatára nem kerülhetett sor.

[31] A közbenső ítélettel érintett rendelkezések vizsgálatát illetően az a nem vitatott tény volt a kiinduló pont, hogy a felperes és néhai (néhai neve) vagyonközösséget is magában foglaló élettársi kapcsolatban éltek a néhai halálának időpontjáig. Ezzel szemben vitatott volt az élettársi kapcsolat kezdő időpontja, Ez a felperes szerint 1990. november 1. napja, legkésőbb 1991. március 15. napja volt, míg az I. és II. rendű alperesek azt 1993. év elejére, majd a fellebbezési eljárás során 1992. őszére tették. Az elsőfokú bíróság a feltárt bizonyítékok okszerű mérlegelése eredményeként a Pp. 206. §-ában foglaltak helyes alkalmazásával állapította meg, hogy az élettársi viszony létesítése (kezdeté) 1992. őszére tehető, a felperes fellebbezése e tekintetben alaptalan. A rendelkezésre álló bizonyítékok között súlyozottan értékelendő a néhai, mint nyilatkozattevő által 2014. évben tett közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozat, amelyben az örökhagyó 1992. évre – közelebről meg nem határozott időpontra - tette az életközösség kezdetét, megjelölve, hogy azóta nevelik közös háztartásban a felperes gyermekét. Nincs adat arra, hogy e nyilatkozat nem a valóságot tartalmazza és emellett a felperes sem tudott ésszerű magyarázatot adni arra, ha az élettársi kapcsolatuk 1990-ben, vagy 1991. tavaszán kezdődött, a néhai miért tette azt mégis 1992-re, mi motiválta az eltérő időpont meghatározásában, vagy milyen érdeke fűződött ahhoz. Az elsőfokú bíróság az általa lefolytatott részletes bizonyítás során meghallgatta mind a felperest, mind az I. és II. rendű alperesek által megnevezett tanúkat. A III. rendű alperes, a néhai volt házastársa - egybehangzóan a perben meghallgatott (tanú 1. neve) tanúvallomásával (46. sz. jegyzőkönyv) - előadta, a néhai még az életközösségük helyreállítására tett kísérletet 1992. nyarán azzal, hogy őt a tanyára való kiköltözésre próbálta rávenni. A tanú 1992. őszén meglátogatta a tanyás ingatlanban a néhait, amikor a felperes még az ingatlanban nem lakott. Az érdektelen, a peres felekkel rokoni kapcsolatban nem álló (tanú neve) tanúvallomása is ezt erősítette meg (46. sz. jegyzőkönyv), aki tudomással bírt arról, hogy a néhai kapcsolatban állt valakivel, azonban a házassága felbontását követően, 1992. őszén még egyedül élt a tanyában. (tanú neve), aki mind a felperessel, mind a néhaival ismerősi viszonyban volt - bár pontos időpontot nem tudott megjelölni -, azonban az élettársi viszony kezdetét leghamarabb 1992-re tette (P.20.606/2020/6. számú jegyzőkönyv). Lényeges (tanú 3. neve) tanúvallomása, aki a néhai tanyaszomszédja és az örökhagyó ismerőse volt. Nyilatkozata szerint 1992. novemberében költözött a néhaival szomszédos tanyába, rendszeresen a néhai ingatlana előtt járt el, a felperessel azonban csak alkalmanként találkozott, azaz a felperes ekkor még nem élt életvitelszerűen a tanyában. A további tanúvallomások nem alkalmasak a felperes által megjelölt időpont (1990.) kétséget kizáró alátámasztására, különös tekintettel arra, hogy a fenti tanúvallomások a közjegyzői okiratban a néhai által tett nyilatkozattal álltak összhangban. Ilyen peradatok alapján helyesen döntött az elsőfokú bíróság az élettársi

életközösség létesítésének időpontjáról, annak a csatlakozó fellebbezés szerinti módosítására nincs lehetőség.

[32] Ezt követően annak vizsgálata szükséges, hogy 1992. ősze és 2017. október 24. napja közötti időszakban miként alakult az élettársak szerzésben való közreműködésének aránya, azaz hogyan részesülhetnek az együttélés alatt közösen szerzett vagyonból.

[33] A Ptk. 578/G. § (1) bekezdése szerint az élettársak együttélésük alatt a szerzésben való közreműködésük arányában szereznek közös tulajdont. Ha a közreműködés aránya nem állapítható meg, azt azonos mértékűnek kell tekinteni. A háztartásban végzett munka szerzésben való közreműködésnek számít. A felek szerzési arányának meghatározása az élettársi vagyontársaság megosztása iránti perben nem mellőzhető (BDT2001. 485.). Az élettársak közös szerzésre vonatkozó törvényi vélelem arra nem terjed ki, hogy az élettársak szerzésben való hozzájárulásának aránya azonos mértékű. A közreműködés arányát a feleknek bizonyítaniuk kell, a törvény csak arra az esetre állít fel kiegészítő szabályt az egyenlő arányú szerzés mellett, ha a pontos arányok a bizonyítékok értékelése alapján mérlegeléssel sem állapíthatók meg (BDT2016. 3477.). Emiatt a bíróságnak a közreműködés arányát befolyásoló tényezőket a perben körültekintően kell tisztáznia. A mérték (arány) meghatározásánál az élettársi együttélés teljes időszaka alatt elért jövedelmeket kell feltárni, értékelni kell a háztartásban végzett munkát, a vagyonszaporulat létrejötte érdekében kifejtett tevékenység mértékét, valamennyi, a felek által az életközösség tartama alatti jövedelemtermelő tevékenységet. Az élettársak valamennyi közösen szerzett vagyontárgy tekintetében az egységes, tehát az életközösség egészére megállapított szerzési arány mértékében szereznek tulajdoni hányadot (BDT2011. 2492.II.). Erre figyelemmel az 1992. ősztől 2017. október 27-ig terjedő időszak egészére nézve vizsgálandó mindkét élettárs jövedelme, jövedelemszerző tevékenysége.

[34] A peradatokból tényként állapítható meg, hogy nem állnak rendelkezésre az élettársi kapcsolat teljes időtartamát felölelő pontos és teljeskörű jövedelemadatok. Az nem vitás, hogy a felperes 1992. szeptember 30-ig, míg a néhai 1994. május 17-ig dolgozott a (V.) Mgtsz.-ben adminisztrátor, illetve főagronómus munkakörben, és az eltérő munkaköreikből adódóan eltérő jövedelemre tettek szert. Utal az ítéltábla arra, a néhai jövedelmére az I., II. rendű alperesek által 56. szám alatt csatolt kimutatások valorizált adatokat tartalmaznak, amelyek nem a néhai részére tényleges kifizetett összegekkel azonosak, azok a nyugdíjszámítás során járulékalapot képező jövedelemként kerültek meghatározásra, ezért nem értékelhetők a néhai valós jövedelmeként.

[35] Az szintén megállapítható a peradatok alapján, hogy mind a felperes, mind a néhai foglalkozott állattartással, növénytermesztéssel, egyrészt az együttélés megkezdése előtt, majd az élettársi kapcsolat létesítését követően is. Az élettársi viszony létrejöttét megelőzően végzett mezőgazdasági termelés és állattartás volumene az abból származó és az élettársi kapcsolat kezdetén abból meglévő vagyon azonban egyértelműen nem határozható meg, illetve a perben nem nyert bizonyítást.

[36] A felperes az együttélés ideje alatt - pár évi időtartamban - (település 2. neve)-n egyéni vállalkozóként lángossütőt üzemeltetett, az ebből származó jövedelmére vonatkozóan adatok, okiratok, adóbevallások szintén nem állnak rendelkezésre. A néhai szervezte, irányította a felperessel közösen végzett mezőgazdasági termelést, annak mindkét élettárs aktív közreműködője volt. Emellett a néhai húseladással is foglalkozott, míg a felperes ellátta a háztartási teendőket is. Az I., II. rendű alperesek az eljárás során húsjegyeket, a néhai nevére kiállított állatfelvásárlási jegyeket, különböző mezőgazdasági haszonnövényekre vonatkozó számlákat, egyéb okiratokat csatoltak, annak alátámasztásaként, hogy abból kizárólag a néhai javára figyelembe vehető jövedelem származott. A csatolt okiratokból azonban erre nem vonható le egyértelmű következtetés, az okiratok ugyanis nem tartalmazzák a bevételekhez

kapcsolódóan felmerülő költségeket, ezért nem állapítható meg az ebből származó pontos nettó (tiszt) jövedelem mértéke sem.

[37] Az I. és II. rendű alperesek mind az elsőfokú eljárás során, mind a fellebbezésükben részletezték az általuk a néhai különvagyonának tekintett azon jövedelmeket, amelyek alapját javarészt az örökhagyó által értékesített ingatlanok eladási árai képezték (fellebbezés 9.9. pont). A csatolt okiratok szerint az ingatlanok értékesítésére 1993. évtől került sor, az eladási árak mikénti felhasználása, hova fordítása azonban nem állapítható meg. Ennek abból a szempontból van jelentősége, hogy az I., II. rendű alperesek számos, a hagyatékhöz tartozó vagyontárgyat illetően állították, hogy az a néhai különvagyon, ami annak bizonyítása esetén lenne elfogadható, ha a vagyontárgyak fedezetül a néhai különvagyonának minősíthető pénzeszköze szolgált volna. Ha pedig az I., II. rendű alperesek fenti állítása bizonyított lenne, akkor, az adott vagyontárgyat a néhai különvagyonának kellene tekinteni, ami kizárja, hogy a vagyontárgyak megszerzéséhez felhasznált jövedelme a szerzési arányok meghatározásánál is figyelembe vehető legyen, az ugyanis a néhai javára az adott jövedelem kétszeres értékelését jelentené.

[38] Mindezen peradatok ismeretében megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékok Pp. 206. § (1) bekezdésében foglaltak szerinti helyes mérlegelése eredményeként okszerűen jutott arra a következtetésre is, hogy a felperes és a néhai szerzésben való közreműködésének pontos aránya nem határozható meg, ezért azt - a kiegészítő szabályra figyelemmel - 50-50 %-os mértékű.

[39] Az élettársi közös vagyon megosztása feltételezi az élettársi kapcsolatból eredő vagyoni igények egységes és végleges rendezését. A teljeskörű rendezés érdekében a bíróságnak a lehetőséghez képest fel kell derítenie az élettársak vagyoni helyzetét az életközösség létrejöttkor és annak megszűnésekor (BH1997. 24.). Az élettársi együttélésből eredő vagyoni igények teljeskörű rendezésének elve miatt vizsgálni kell, hogy egy vagyontárgy megszerzéséhez a felek mennyiben járultak hozzá a közös vagyonból, mennyiben használták fel ahhoz különvagyonai forrásaikat és ehhez képest a valós tulajdoni arányok megegyeznek-e az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett tulajdoni illetőségekkel. A közös szerzés célját, a szerzésben való közreműködés tényét és mértékét, valamint az annak megfelelő arányú közös tulajdonszerzést általában az együttélés teljes tartama alatt megszerzett vagyontömegre vonatkozóan egységesen kell meghatározni (BDT1996. 258.). Előfordulhat ugyanakkor, hogy a közreműködési arány egyes konkrét vagyontárgyak tekintetében eltér az élettársak szokásos hozzájárulási arányától, így nincs akadálya annak, hogy a bíróság vagyontárgyanként vizsgálja, annak megszerzéséhez a felek mennyiben járultak hozzá a közös vagyonból és milyen mértékben használták fel ahhoz a saját ("külön") forrásaikat (BDT2006. 1368.).

[40] Perbeli esetben az élettársi közös vagyon számbavétele tekintetében kiindulópont a hagyatéki leltár, amely az öröklés megnyíltán, azaz az örökhagyó halálának időpontjához képest kétségtelenül később került rögzítésre, azonban az is tény, hogy a hagyatéki leltárt a felek jogi képviselő jelenlétében aláírták, annak tartalmát ismerték, nem kifogásolták. Ezért a hagyatéki leltár alkalmas az abban foglaltak tanúsítására, arra, hogy az abban feltüntetett vagyon az örökhagyó halála időpontjában a tulajdonát képezte. Ebből az is következik, hogy a hagyatéki leltárban feltüntetett vagyontárgyak, valamint az abban nem szerepeltetett, de a másik élettárs ingatlan-nyilvántartási tulajdonként feltüntetett vagyontárgyakat illetően bizonyítani kell azok közös vagyoni jellegét. Nincs akadálya annak sem, hogy a felek a hagyatéki leltárhoz tartozó vagyontárgyakon felül további vagyontárgyakat jelöljenek meg közös-, vagy különvagyonai vagyontárgyakként, ezért nem mellőzhető a felperes, illetve az I. és II. r. alperesek által utóbb a perbe vitt, a hagyatéki leltárban fel nem sorolt vagyontárgyak tekintetében a bizonyítási eljárás lefolytatása.

[41] Az elsőfokú bíróság ítélete jogszabálysértő, mert a fenti részletezett követelményeknek nem felel meg, és az indokolási kötelezettségét oly mértékben sértette meg, amely miatt döntése érdemi felülbírálatára nincs mód. A felperes eredeti kereseti kérelmében a hagyatéki leltárban foglaltakból indult ki, majd utóbb a kereseti kérelmét további vagyontárgyakra is kiterjesztette, ezzel szemben az I. és II. rendű alperesek ellenkérelmükben több vagyontárgy tekintetében állították, hogy azok a néhai különvagyonát képezik. A keresetben megjelölt ingatlanokat illetően megállapítható, hogy a mezőgazdasági művelési ingatlanok jelentős részének tulajdonosa a (V.) MgtSz. volt, majd a szövetkezeti vagyonnevesítést követően a rendelkezésre álló földalapokból a néhai több földterületet részaránykiadás, illetve részarány csere jogcímén szerzett meg. Utóbb az ingatlanok egy része a néhai által későbbiekben elcserélt ingatlanok cserealapját képezte. A peradatokból az is megállapítható, hogy az ingatlanok részben 1992. őszét megelőzően, részben azt követően kerültek a néhai tulajdonába. Nem osztja az ítéltábla az elsőfokú bíróság álláspontját, hogy önmagában az a körülmény, miszerint a néhai e földterületek tulajdonjogát részaránykiadás, illetve csere jogcímén szerezte, megalapozzák az érintett ingatlanok különvagyonai minőségét. A különvagyonai jelleg megállapításához ez nem elegendő, a tsz.-tól vásárolt, azaz adásvétel jogcímén az örökhagyó tulajdonába került ingatlanok abban az esetben tekinthetők a néhai különvagyonának, ha bizonyítható, hogy azok tulajdonjogát 1992. őszét megelőzően szerezte, vagy az általa az életközösség alatt csere jogcímén szerzett ingatlanok alapját az életközösség létesítését megelőzően tulajdonába került ingatlanok képezik. Erre figyelemmel valamennyi részaránykiadás, illetve csere jogcímén a néhai tulajdonába került ingatlan tekintetében külön-külön tisztázandók a szerzés körülményei, azok időpontja, szükség szerint azok anyagi fedezete. Miután a perben az I. és II. rendű alperesek állítják a fenti ingatlanokkal kapcsolatban, hogy azok a néhai különvagyonát képezik, ezért a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján nekik kell ingatlanonként külön-külön okirati bizonyítékokkal igazolni, hogy az ingatlanok nem tartoznak az élettársak közös tulajdonához (vagyonához).

[42] Az I. és II. rendű alperesek állították, hogy a néhai részére kártérítés jogcímén kifizetett 28.384.268 Ft a néhai különvagyonára, mert annak megszerzésében kizárólag ő működött közre. Az általuk hivatkozott, ezt alátámasztó bírósági határozat azonban nem áll rendelkezésre, emellett az I-II. rendű alperesek nem tettek tényelőadást arra sem, miért tekintik ezt az összeget az örökhagyó különvagyonának annak ellenére, hogy a kártérítés kifizetésére az életközösség fennállása alatt került sor.

[43] A hagyatéki leltárban megjelölt 2 db Simson motorkerékpár körében a tényállás teljesskörű feltárására nem került sor, ezért az e körben folytatott bizonyítás is hiányos. A felperes csatlakozó fellebbezésében megalapozottan kifogásolta, hogy e két ingóságot az elsőfokú bíróság a néhai különvagyonának tekintette, ezt alátámasztó bizonyíték hiányában azonban erre nem lett volna módja, ezért nem mellőzhető a tényállás tisztázása és a szükséges körben a bizonyítás lefolytatása.

[44] A csatlakozó fellebbezés 12. pontjában felsorolt további ingóságok tekintetében - a 23. tétel alatti mezőgazdasági erőgép kivételével - az elsőfokú bíróság szerint miután azok hagyatéki leltározására nem került sor, ezért azokról döntés nem hozható. Ahogyan arra az ítéltábla a fentiekben már utalt, nincs akadálya annak, hogy a peres felek a hagyatéki leltárban feltüntetettek felül további vagyontárgyak közös vagyoni jellegét bizonyítsák, ezért a felperes által felsorolt vagyontárgyak tekintetében is szükséges a tényállás kiegészítése és az indokolt mértékű bizonyítás lefolytatása.

[45] A 23. tétel alatti mezőgazdasági erőgépet illetően az ítéltábla osztja az elsőfokú bíróság álláspontját, azt, hogy a felperes ezt érintő igényét a gépjármű forgalmi engedélyébe bejegyzett tulajdonossal szemben érvényesítheti. Megjegyzi az ítéltábla, az eljárás jelen szakaszában nem vizsgálható a vagyontárgyak forgalmi értéke, ezért közömbös, hogy azokat

a felperes milyen összegben jelölte meg, annak tisztázása az eljárás későbbi szakaszára tartozik.

[46] A nem vitásan a hagyaték részét képező szarvasmarha-állományt illetően a felperes és az I., II. rendű alperesek egyező nyilatkozatot tettek a hagyatéki eljárásban erre figyelemmel az állatállományt a közjegyző az I. és II. rendű alpereseknek adta át, ezért jelen perben legfeljebb a felperes ezt érintő kötelmi igénye elbírálására kerülhet sor, amely a részítélet keretei között nem vizsgálható.

[47] A tényállás, valamint a bizonyítási eljárás fentebb kifejtett hiányosságai a másodfokú eljárás során nem pótolhatóak, annak kereteit meghaladják, ezért a megismételt eljárásban elsőként a felperest kell felhívni arra, hogy - a vagyontárgyak egyértelmű és félreérthetetlen beazonosíthatósága érdekében - a hagyatéki leltár sorszámozását alapul véve jelölje meg az élettársi közös vagyoni vagyontárgyakat, és tegyen részletes nyilatkozatot arra is, miért tekinti közös tulajdonhoz tartozónak azokat a vagyontárgyakat, amelyek tulajdonosaként az I. és II. rendű alperesek jogelődje van az ingatlan-nyilvántartásban feltüntetve. Elő kell terjesztenie az állításai alátámasztásául szolgáló bizonyítékait is.

[48] A vagyontárgy különvagyoni jellege tekintetében az azt állító peres felet terheli a bizonyítás [Pp. 164. § (1) bekezdés]. Erre figyelemmel részletesen fel kell sorolni mindazon vagyoni elemeket is, amelyeket a hagyatéki leltár nem tartalmaz (ingó, ingatlan, vagyoni értékű jogok, vagyoni tárgyú kötelezettségek, tartozások stb.), azonban a felperes közös vagyoni aktívumnak, vagy passzívumnak tekinti. Meg kell jelölni a szerzés időpontját, jogcímét, a szerzésre fordított összeg eredetét.

[49] Ezt követően az I. és II. rendű alpereseknek nyilatkozniuk kell - a vagyontárgyak sorszámozását követve - mely vagyontárgyak tekintetében ismerik el a közös vagyoni szerzést - ezekre vonatkozóan bizonyítás lefolytatása a továbbiakban szükségtelen -, és melyeket tekintik a néhai különvagyónának. A részaránykiadás, illetve a részarány csere jogcímén a néhai tulajdonába került ingatlanok tekintetében – ha a jogutódok azok különvagyoni jellegét állítják - a fentebb részletezettek alapján kell a bizonyítást lefolytatni, amelyet alátámasztó bizonyítékok szolgáltatása az I. és a II. rendű alperes terhére esik. Mindezek alapján a peres felek által az élettársi közös vagyon, illetve különvagyon tekintetében tett nyilatkozatai határozzák meg a lefolytatandó bizonyítás kereteit, terjedelmét. Megjegyzi az ítéltábla, célszerű az érdemi döntés meghozatala során is a felperes keresete szerinti sorszámozást alapul venni, mert a vagyontárgyak eltérő sorszámozása gátolja azok egyértelmű beazonosítását és áttekinthetetlenné teszi a megosztásra vonatkozó döntést.

[50] A fentebb kifejtettekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét helybenhagyta, míg a részítéletét a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és ugyanezt a bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

[51] A felperes, valamint az I. és II. rendű alperesek pernyertessége-pervesztessége aránya a közbenső ítélettel érintett rendelkezések tekintetében közel azonos mértékűnek tekintendő, ezért az ezzel kapcsolatban felmerült fellebbezési eljárási költségeiket maguk viselik (Pp.81. § (1) bek.), míg a részítélettel összefüggésben felmerült fellebbezési eljárási költségeket az ítéltábla a Pp. 252. § (4) bekezdése alapján csupán megállapította, annak viseléséről a megismételt eljárás eredményeként az elsőfokú bíróságnak kell határoznia. A költségek összege megállapítása során az ítéltábla figyelemmel volt arra, hogy az I. és a II. rendű alperesek a fellebbezési eljárási illetéket lerótták, míg a felperes részére engedélyezett személyes költségmentesség folytán a csatlakozó fellebbezéshez kapcsolódóan a fellebbezési eljárási illeték feljegyzésére került sor.

Szeged, 2021. június 2.

Dr. Béri András sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Zanóczné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró